

હેન્ડ સેનીટાઇઝરના જોખમો - ઘરે અને કામ ઉપર

સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૦

હેન્ડ સેનીટાઇઝર સળગવાથી થયેલ દાઝવાની ઈજા

એક કર્મચારી અત્યારની કોવીડ-૧૯ની પરીસ્થિતિમાં અંગત સ્વરણતાં માટે ભલામણ કરાયેલ આલ્કોહોલ ધરાવતાં હેન્ડ સેનીટાઇઝર નો ઉપયોગ કરતો હતો.

તેને લગાવ્યા પછી, પણ પ્રવાહી સેનીટાઇઝર સંપુર્ણપણે બાષ્પીભવન થઈને સુકાય જાય તે પહેલાં, તે કર્મચારી એક ઘાતુની સપાટી ને અડયો જેમાં સ્થિર વિદ્યુત ના જમાવડાને કારણે તેમાંથી અગ્નિ સ્ત્રોત ઉદભવ્યો. તેનાથી સેનીટાઇઝર સળગ્યું, જેને કારણે અદૃશ્ય આગ જવાળાઓ તેના બંને હાથ ઉપર ફેલાઈ. તેણે પોતે આગ જવાળાઓને ઠારી નાખી પણ તેને ફર્સ્ટ અને સેકન્ડ ડીગ્રી બળવાની ઈજા થઈ.

સંદર્ભ : ઓઈલ અને ગેસ ઉત્પાદનકરનારનું આંતરરાષ્ટ્રીય સંગઠન(આઈઓજીપી)એલર્ટ ૩૧૪ આઈઓજીપી સેફ્ટી.

(<https://safetyzone.iogp.org/>).

એવા પણ કિસ્સા આવ્યા છે કે હેન્ડ સેનીટાઇઝર લગાવ્યા પછી વ્યક્તિએ સીગારેટ સળગાવી અને તેના આખા હાથ આગ જવાળાઓથી ઘેરાઈ ગયા.

શું તમે જાણો છો ?

- કેટલાંક હેન્ડ સેનીટાઇઝર આલ્કોહોલ ધરાવે છે અને જે જવલનશીલ છે અને જેનું ફ્લેશપોઈન્ટ ૬૨ થી ૮૦ ° ફે (૧૬.૬ થી ૨૬.૭ ° સે) છે. એના ફ્લેશપોઈન્ટ ની ઉપર, વરાળને બળવા માટે ખાલી અગ્નિસ્ત્રોતની જરૂર હોય છે.
- ઘણાં હેન્ડ સેનીટાઇઝર સોલ્યુશનો ના સુરક્ષા ડાટા શીટસ (એસડીએસ) હોય છે જેમાં જોખમો અને સાવચેતીના પગલાં દર્શાવેલ હોય છે જેમાં ફ્લેશપોઈન્ટ પણ હોય છે.
- હાથ પર લગાડેલ આલ્કોહોલ ધરાવતાં હેન્ડ સેનીટાઇઝર સ્થિર વિદ્યુત અથવા બીજા કોઈપણ અગ્નિસ્ત્રોત વડે સળગી શકે છે. માણસો પોતે એટલા સ્થિર વિદ્યુત સાથે ફરતાં હોય છે કે જેનાથી જવલનશીલ સળગી શકે છે.
- આલ્કોહોલની આગ સળગે ત્યારે આછા ભુરા કલરની જવાળા થી સળગે છે જેને ભાગ્યેજ જોઈ શકાય છે. પાણી આલ્કોહોલની નાની આગને ઝડપથી બુઝાવી શકે છે.
- કેટલાંક હેન્ડ સેનીટાઇઝર માં મીથેનોલ અથવા મીથાઈલ આલ્કોહોલ હોય છે જે જવલનશીલ અને ઝેરી છે. તેને ચામડી ઉપર વાપરશો નહીં.

1. <https://www.fda.gov/drugs/drug-safety-and-availability/fda-updates-hand-sanitizers-methanol>

તમે શું કરી શકો ?

- જ્યારે પણ આલ્કોહોલ ધરાવતા લોશન અથવા સેનીટાઇઝર વાપરો, ત્યારે બીજા એવા કામ કે જેનાથી તે સળગી શકે તે કરતાં પહેલાં, તેને સંપુર્ણપણે સુકાવા દો .
- તમે વાપરતાં બધાં જ પદાર્થોના એસડીએસ વાંચો પછી ભલે તે દેખીતી રીતે બિનહાનિકારક લાગતાં હોય.
- આલ્કોહોલ ધરાવતા હેન્ડ સેનીટાઇઝરોનો તેના એસડીએસ પ્રમાણે સંગ્રહ કરો અને તેને વિજળી અને અગ્નિસ્ત્રોતો થી દુર રાખો જેનાથી તેની જવલનશીલતા વધે અને તેની અસરકારકતા ઘટે.
- આ માહિતી ને તમારાં કુટુંબ અને મિત્રો સાથે શેર કરો જેથી તેમની સાથે આવા અકસ્માતો ન થાય.

બધા પદાર્થોને સુરક્ષીત રીતે વાપરો, ભલે પછી તે તમને સુરક્ષીત કરવા માટે બનાવેલા હોય !!